

แนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ
ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ

AN APPROACH TO ADMINISTRATIVE MONKS PROBLEMS SOLUTION AT
KHUKHARN DISTRICT, SRISAKET PROVINCE

พระชัย สุนตกาโย (สุขเฉลิม) * ประเสริฐ ธิลาอ ** พระมหาสุนันท์ สุนนโท (รุจิเวทย์) ***

Phrachai Suntakāyo (Sukcharoem), Prasert Thilao, PhramahaSunan Sunando
(Ruchiwet)

Received: June 02, 2019

Revised: June 15, 2019

Accepted: June 29, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหา อุปสรรค การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกสถานภาพตามส่วนบุคคล 3) เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 280 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น

* Master of Arts Program in Buddhist Studies Department of Buddhist Studies
Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya
University.

** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalong-
kornrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalong-
kornrajavidyalaya University.

แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.837 เป็นทั้งคำถามปลายเปิดและปลายปิด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 14 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1) พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อสภาพทั่วไปของแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองของพระสังฆาธิการ ในอำเภอขุนซันธ์ จังหวัดศรีสะเกษโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ =3.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองของพระสังฆาธิการ ในอำเภอขุนซันธ์ จังหวัดศรีสะเกษในด้านการปกครองตามระเบียบวัด อยู่ในระดับสูงที่สุดมีค่าเฉลี่ย 3.59 รองลงมาคือด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย 3.46 และด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการปกครองตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์มีค่าเฉลี่ย 3.45)

2) ผลการเปรียบเทียบแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองของพระสังฆาธิการ ในอำเภอขุนซันธ์จังหวัดศรีสะเกษจำแนกตามสถานสภาพส่วนบุคคลพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีพรรษาและวุฒิการศึกษาสามัญมีความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการอำเภอขุนซันธ์ จังหวัดศรีสะเกษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพระสงฆ์ที่มีอายุวุฒิการศึกษานักธรรมและวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3). ปัญหาส่วนใหญ่ต่อแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองของพระสังฆาธิการ ในอำเภอขุนซันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ คือ ขาดพระที่มีความรู้ความสามารถในการให้ความรู้ในการปกครองผู้บริหารสั่งงานปฏิบัติการได้ไม่ค่อยสมบูรณ์ตามนโยบาย เลือกปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่แบ่งหน้าที่ให้ภิกษุสามเณรภายในวัดอย่างชัดเจน ขาดการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด และขาดการประชุมอย่างต่อเนื่องข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองของพระสังฆาธิการ ในอำเภอขุนซันธ์ จังหวัดศรีสะเกษคือ ควรปกครองให้เป็นไปตามนโยบาย ควรปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกัน ควรแบ่งหน้าที่ให้พระภิกษุสามเณรภายในวัดรับผิดชอบอย่างชัดเจน ควรเอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมาย และควรจัดให้มีการประชุมอย่างเป็นระยะและต่อเนื่อง

คำสำคัญ : แนวทาง, ปัญหา, พระสงฆ์

ABSTRACT

The Objectives of this research were 1. To study the general condition of administrative monks' problems solution at Khunham District, Srisaket Province, 2. To study problems, obstacles and commendation for administrative monks' problems solution at Khunham District, Srisaket Province and 3. To study approaches to administrative monks' problems solution at Khunham District, Srisaket Province. Methodology was the mixed methods: Quantitative research collected data using open and close ended questionnaires with reliability score at 0.890 from 280 samples Analysis of the results by using computer program in social science. Statistics used in data analysis. Were Frequency and percentage mean, standard deviation, F test. One-way analysis of variance (One-way ANOVA). The qualitative research collected data from 14 key informants by in-depth-interviewing and analyzed data by descriptive interpretation. Findings of the research were as follows:

1. Monks' opinions toward problems solution of administrative monks

At Khunham District, Srisaket Province by overall were at high level with the average score at 3.49. Monks' opinions toward administrative monks problems solving at Khunham District, Srisaket Province, Aspects of abiding by rule and regulations were at high level with the average score at 3.59, rules and regulations according Dhamma, Vinaya were at 3.46 and the aspect that has least average score were the administration according the Sangha rules and regulations with the average score at 3.45

2. Monks' pinions comparison toward the approaches to administrative monks' problems solution at Khunham Dostrict, Srisaket Province, classified by personal factors were that monks with different ages, ordained years, formal education levels, had different opinions toward the approaches to administrative monks' problems solutions at Khunham District, Srisaket Province, at statistical significant level at 0.05. Only monks with different Dhamma and Pali educational levels did not have different opinions towards the approaches to administrative monks' problems solution.

3. Most of the problems of approaches to administrative monks' problems

Solutions were that: lack of qualified monks for Sangha administration, High ranking monks did not command subordinates to perform according to the policies. High ranking make treated subordinates with bias, did not empower duties to monks and novices, lack of continuous attention and regular meetings.

1. บทนำ

การปกครองคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งความปรองดองหลักความถูกต้อง หลักความเหมาะสม หลักความบริสุทธิ์ หลักความยุติธรรม หลักพรหมวิหารธรรม (PhraMaha Krisda Krittisobhano (Saelee), 2015) จากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์พุทธศักราช 2484 กำหนดให้มีมหาเถรสมาคมมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธานกรรมการมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและได้มีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ให้มหาเถรสมาคมออกข้อบังคับวางระเบียบออกคำสั่งมีมติและออกประกาศโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัยดูแลพระสงฆ์ในขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายมหาเถรสมาคมว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ฉบับที่ 23 พ.ศ. 2541 โดยมี พระสังฆาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบการปกครองคณะสงฆ์ 6 ประการ (Institute for the Promotion and Development of Religion Office of National Buddhism, 2004:27)

- 1) ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัยกฎหมายกฎหมายมหาเถรสมาคมข้อบังคับระเบียบคำสั่งมีมติประกาศพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน
- 2) ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยตั้งจากการศาสนศึกษาการศึกษาสงเคราะห์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาการสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์ให้ดำเนินไปด้วยดี
- 3) ระวังอธิกรณ์วินิจฉัยการลงนิคหกรรมวินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยชั้นเจ้าคณะตำบล
- 4) แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะตำบลให้เป็นไปโดยชอบ
- 5) ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะและเจ้าอาวาสตลอดถึงพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตนและชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย
- 6) ตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการและพระสงฆ์ในเขตปกครองของตนจากภารกิจทั้ง 6 ประการนี้พระสังฆาธิการจึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่ที่มีความสำคัญในการจรรโลงพระพุทธศาสนาและช่วยสงเคราะห์สังคมตามวิถีทางและหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่จะทำให้พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าและมั่นคงยั่งยืนถาวรคู่ประเทศไทยได้นั้นจะต้องมีพระสังฆาธิการเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยจรรโลงและพัฒนาพระพุทธศาสนา

อำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ มีวัดที่ขึ้นทะเบียนของกรมการศาสนาทั้งหมด 111 วัด (Primate Khukhan District Office Sisaket, 2017) มีเจ้าคณะพระสังฆาธิการที่จะต้องปกครองคณะสงฆ์เป็นไปได้อย่างดีมีความถูกต้องมีความเหมาะสมมีความบริสุทธิ์มีความยุติธรรมมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามหลักพระธรรมวินัยและแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพสังคมปัจจุบันโดยหลักการพระสังฆาธิการมีหน้าที่ในการปกครองคณะสงฆ์หรือบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการบ่งชี้ในความสำเร็จในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบต่อไปดังคำกล่าวที่ว่าโดยเฉพาะพระสังฆาธิการทุกระดับซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนแต่เวลานี้โครงสร้างการบริหารและการจัดรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ไทยส่วนภูมิภาครวมศูนย์อยู่ที่จังหวัดซึ่งเจ้าคณะจังหวัดจึงทำงานรับผิดชอบกิจการทั้งหลายในพื้นที่เพียงองค์เดียวโดยเห็นได้จากการที่ไม่มีคณะทำงานหรือมีองค์กรมารองรับเพื่อการสนับสนุนงานไม่มียุทธศาสตร์ที่จะตรวจสอบการทำงานอย่างจริงจังในเรื่องเดียวกันนี้เจ้าคณะอำเภอเจ้าคณะตำบลและเจ้าอาวาสมีอำนาจสูงสุดในการปกครองวัดของตนเพียงผู้เดียวการรวมศูนย์อำนาจของการบริหารเช่นนี้เกิดจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 จึงทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่องเป็นผลให้การปกครองคณะสงฆ์ขาดประสิทธิภาพเพราะขาดเครื่องมือหรือกลไกที่จะสนองงานอื่นให้ได้ผลนั้นยิ่งยากทั้งในการพระสังฆาธิการมีงานล้นมือและเนื่องจากไม่มีการปฏิรูปโครงสร้างคณะสงฆ์ จึงทำให้เกิดปัญหาความประพฤติเสื่อมเสียของพระภิกษุสามเณรตามมา

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าพระสังฆาธิการในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ ควรจะได้รับการพัฒนาในด้านความรู้ให้มากขึ้นและได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ในการปกครอง ได้ทราบการแสดงบทบาทหน้าที่ในการเข้าใจปัญหาและอุปสรรคสาเหตุและปัจจัยอื่นและทำให้พระสังฆาธิการได้พัฒนาสังคม โดยประยุกต์หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชนสามารถใช้กลวิธีหรืออุบายโดยใช้คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าได้เป็นอย่างดีผู้วิจัยในฐานะเป็นพระภิกษุอาศัยอยู่ในวัดในพื้นที่ อำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ จึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเป็นข้อมูลในแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ ให้เจริญรุ่งเรืองมั่นคงสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ

2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอ
ขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกสถานภาพตามส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองของพระสังฆาธิการ ในอำเภอขุขันธ์
จังหวัดศรีสะเกษ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอ
ขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)
ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey
Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิเคราะห์เอกสาร
(Documentary Analysis) มุ่งศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ
ในอำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยให้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอน
การดำเนินการวิจัยตามลำดับ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญประชากร (Population) ที่
ใช้ในการวิจัย

3.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ได้แก่ พระสงฆ์ที่สังกัดในเขตการปกครองในอำเภอขุขันธ์
จังหวัดศรีสะเกษ ปีพุทธศักราช 2560 จำนวน 932 รูป (Primate Khukhan District Office
Sisaket, 2017.) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากร ทั้งหมด 280 รูป

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์
แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีขั้นตอน ลักษณะ และการตรวจสอบเครื่องมือ
แบบสอบถาม ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครอง
คณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้
ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรรษา
วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม และวุฒิการศึกษาสามัญ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบ
เลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามกำหนดให้ตอบเกี่ยวกับ แนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) รวมจำนวนจำแนกได้

3.4 วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา “แนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษ” สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบ “แนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษ” โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยการจัดระบบเนื้อหาตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย แล้วทำการแปลผลเป็นความเรียง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและรายงานผลการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 89 รูป มีพรรษา 21 พรรษาขึ้นไป จำนวน 80 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.07 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป

จำนวน 77 รูป คิดเป็นร้อยละ 28.95 วุฒินักธรรมชั้นเอก จำนวน 161 รูป คิดเป็นร้อยละ 60.53 ไม่มีเปรียญธรรม จำนวน 227 รูป คิดเป็นร้อยละ 85.34

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ

การวิเคราะห์ข้อมูลการแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ ในด้านการปกครองภายในวัด รองลงมาคือ ด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย และด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการปกครองตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

(1) ด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางมากและมากที่สุด อันดับหนึ่งคือ พระสังฆาธิการได้จัดให้มีการลงอุโบสถกรรมสวดพระปาฏิโมกข์ทุกกึ่งเดือน อันดับสองคือ พระสังฆาธิการได้จัดให้มีการกำหนดแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของตนอย่างชัดเจน อันดับสามคือ พระสังฆาธิการได้มีการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของคณะสงฆ์ในเขตความรับผิดชอบของตนเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติ และอันดับสุดท้ายคือ พระสังฆาธิการได้มีการอบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรให้ตั้งอยู่ในพระธรรมวินัยอย่างสม่ำเสมอ

(2) ด้านการปกครองตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษด้านการปกครองตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อย ปานกลางและมาก อันดับหนึ่งคือ พระสังฆาธิการได้มีการแต่งตั้งไวยาวัจกรให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ที่ได้กำหนดไว้ อันดับสองคือ พระสังฆาธิการได้ปกครองพระภิกษุสามเณรที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และพระสังฆาธิการได้มีการได้มีการเข้าประชุมพระสังฆาธิการประจำเดือนที่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนจัดประชุม อันดับสามคือ พระสังฆาธิการได้มีการจัดประชุมพระภิกษุสามเณรและศิษย์วัดเพื่อชี้แจงกฎระเบียบต่างๆตามวาระให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และอันดับสุดท้าย คือ พระสังฆาธิการได้มีการจัดประชุมพระภิกษุสามเณร เพื่อชี้แจงกฎระเบียบตามวาระต่างๆ

(3) ด้านการปกครองตามระเบียบวัด พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไข ปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษด้านการปกครองตาม ระเบียบวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ อันดับหนึ่งคือ พระสังฆาธิการได้มีการบริหารจัดการกิจการของวัด เช่น บัญชีรายรับ-รายจ่ายให้ เป็นไปด้วยดี อันดับสองคือ พระสังฆาธิการได้จัดให้พระภิกษุสามเณรมีการทำวัตรสวดมนต์เช้า-เย็น อันดับสามคือ พระสังฆาธิการได้มีการกำกับดูแลและจัดศาสนสมบัติของวัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และมีความมั่นคงแข็งแรง และพระสังฆาธิการได้มีการออกกฎระเบียบสำหรับพระภิกษุ สามเณร ภายในวัด อันดับสุดท้ายคือ พระสังฆาธิการได้มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นต้น อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4.3 แนวทางแก้ไขการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภออุซันต์จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ แนวทางแก้ไขการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย การบริหารกิจการคณะสงฆ์ใน ยุคปัจจุบัน มีกระบวนการพัฒนาด้านเทคโนโลยี และการบูรณาการด้วยหลักพุทธธรรมนำการบริหาร ไปสู่ความเจริญ และมีกฎหมายพระราชบัญญัติ ข้อบังคับระเบียบต่าง ๆ มาเกื้อกูลพระธรรมวินัย การปกครองคณะสงฆ์ตามพระธรรมวินัย ของพระสงฆ์ในอำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ มีการดูแลกัน อย่างใกล้ชิด เหมือนพ่อดูแลลูก มีการอบรมนิสัยของพระบวชใหม่ ให้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย โดยเฉพาะการปกครองคณะสงฆ์มีรูปแบบที่แตกต่างไปจากสมัยก่อนมาก มีรูปแบบที่ปฏิบัติชัดเจนมาก ยิ่งขึ้น พระสังฆาธิการในอำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้มีการจัดการประชุมพระภิกษุสามเณรใน พื้นที่ปกครองเป็นประจำ ให้พระเถระผู้มีหน้าที่โดยตรงปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ให้เป็นแบบอย่างและ รักษาพระธรรมวินัยให้สมบูรณ์ด้วยดี เจ้าคณะผู้ปกครองไม่เอาใจใส่พระผู้ได้บังคับบัญชา ไม่แนะนำพร่ำ สอนในเบื้องต้น เมื่อมีปัญหาขึ้นมา ก็มีการตัดสินแบบไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ทำให้เกิดไม่เข้าใจในกันและ กัน เกิดจากพระสงฆ์ย่อหย่อนพระธรรมวินัย อ่อนต่อการศึกษาหลักพระธรรมวินัย ไม่เข้าใจวินัยอย่าง ถ่องแท้ และอุปสรรคขนาดหนัก คือ เทคโนโลยีที่มีคุณสมบัติและมีโทษอันดีพร้อมกันนี้ยังการ ประเมินผลให้ความสำคัญกับการประชุม โดยสละเวลามาเข้าร่วมประชุม มีการวางกฎระเบียบให้แก่ คณะสงฆ์ด้วยการณรงค์ ทำความเข้าใจในการบริหารงานตามจารีตพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ยังส่งเสริมการ ปรับภูมิทัศน์ภายในอาวาสในเขตปกครองให้เป็นลานธรรม เปิดโอกาสให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการ ปกครอง การปกครองที่จะให้ถูกต้องตามวินัย จริงๆ แล้ว บุคคลนั้นต้องมีใจในการประพฤติปฏิบัติ ให้หลุดพ้นจริง ถึงจะยึดมั่นในพระธรรมวินัยได้อย่างดี พระธรรมวินัยเป็นของละเอียดอ่อน ผู้ประพฤติจึง จะเห็นผลจริง มีการวางแผนการปกครองก่อน โดยมองถึงจุดเด่นจุดด้อยของการปกครองว่าจะปกครอง

อย่างไรให้อยู่ในความพอดี อีกทั้งมีการรับฟังรายงานปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในวัดเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงอีกด้วย

สรุปได้ว่า แนวทางแก้ไขการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านพระธรรมวินัย โดยพระสังฆาธิการได้แนะนำข้อวัตรปฏิบัติให้พระภิกษุ – สามเณรทั้งหลายได้เข้าใจในความหมายของหลักธรรมวินัย เพราะการประพฤติปฏิบัติต่อพระธรรมวินัยอย่างละเอียดลึกซึ้ง ทำให้พระสงฆ์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขความเจริญทำให้เกิดความศรัทธาต่อหมู่คณะของสังคม และเป็นแบบอย่างต่อการปกครองที่ดีอย่างมีระเบียบวินัย เมื่อพระสงฆ์เดินตามระเบียบพระธรรมวินัยจึงเกิดความสามัคคีขึ้น ทำให้ญาติโยมมีความศรัทธาเลื่อมใส เป็นที่พึ่งของญาติโยมทั้งหลายได้ แนวทางแก้ไขการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย ด้านการปกครองตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phra Thep Rattana Suthi Somsak Chotinunthorn, 2010) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์การปกครองของจังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ได้มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล หลักที่ใช้ในการบริหารครั้งนั้น คือพระธรรมวินัย พระพุทธเจ้าทรงปกครองคณะสงฆ์โดยธรรมาธิปไตย กล่าวคือ ทรงแสดงธรรมและบัญญัติพระวินัย เพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์และการพระพุทธศาสนา ปัจจุบันการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เป็นไปตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ 15 ข้อ 5 ว่าด้วยเรื่องการ ได้แก่งานกิจการคณะสงฆ์จะต้องถือเป็นภาระหน้าที่ เพราะเป็นการคณะสงฆ์และการพระพุทธศาสนา หรือเพราะเกี่ยวข้องกับกิจการคณะสงฆ์และการพระพุทธศาสนา มี 6 ฝ่าย คือ 1) การปกครองเพื่อความเรียบร้อยดีงาม 2) การศาสนศึกษา 3) การศึกษาสงเคราะห์ 4) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5) การสาธารณูปการ 6) การสาธารณสงเคราะห์

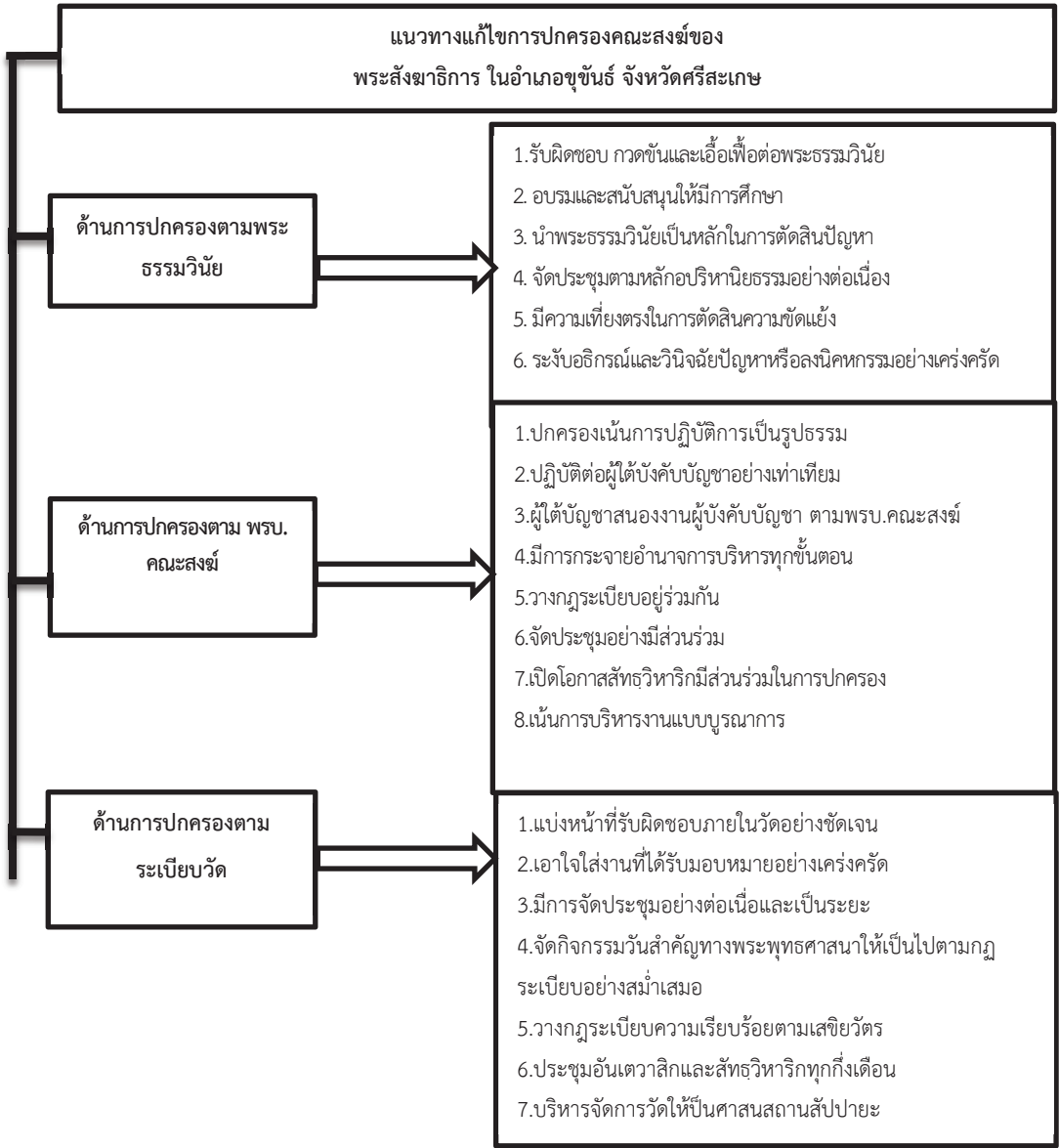
5.2 ด้านการปกครองตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขปัญหาการปกครองของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการปกครองตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อค้นพบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ (Krisada Samakob, 2011) ได้วิจัยเรื่องเกี่ยวกับ ทศนคติของพระสงฆ์ในจังหวัด เชียงใหม่ต่อโครงสร้างอำนาจ การปกครองวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 พบว่า ทศนคติของพระสงฆ์โดยทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจเห็นว่า โครงสร้าง อำนาจเดิมไม่สอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคม การเมืองของประเทศ เจ้าอาวาสมีอำนาจ มากเกินไปควรนำพระธรรมวินัยมายึดเป็นหลักในการตัดสินใจ ตัดสินปัญหา ควรมีการกระจายอำนาจให้ พระสงฆ์ภูมิภาคในทุกขั้นตอนของการบริหารการแต่งตั้ง และถอดถอน รัฐควรเข้ามามีบทบาท ช่วยเหลือสถาบันศาสนามากขึ้นและนอกจากนี้ประชาชนควรเข้ามามีอำนาจในระดับที่เหมาะสม

5.3 ด้านการปกครองตามระเบียบวัด ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาในรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อค้นพบดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัย (Phiphat Phanornthon, 2004) ได้วิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการบริหารวัดตามหลัก ปฎิรูปเทศ ของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา” จากการศึกษาพบว่า 1. เจ้าอาวาสในจังหวัด นครราชสีมา มีพฤติกรรมการบริหารวัดตามหลักปฎิรูปเทศโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. เจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมาที่มีสมณศักดิ์ต่างกัน มีพฤติกรรมการบริหารวัดตามหลักปฎิรูป เทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเจ้าอาวาสที่เป็น สัตถุยาบัตรมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมการบริหารวัดตามหลักปฎิรูปเทศสูงกว่าเจ้าอาวาสที่ไม่เป็น สัตถุยาบัตร 3. เจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมาที่มีพรรษาต่างกันมีพฤติกรรมการบริหารวัดตาม หลักปฎิรูปเทศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เจ้าอาวาสที่มีพรรษามาก ปานกลาง และน้อย มีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรม การบริหารวัดตาม หลักปฎิรูปเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน 4. เจ้าอาวาสในจังหวัด นครราชสีมาที่อยู่วัดประเภทต่างกัน มีพฤติกรรมการบริหารวัดตามหลักปฎิรูปเทศโดยรวมและราย ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเจ้าอาวาสที่อยู่วัดประเภทพัทธสีมา มีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมการบริหารวัดตาม หลักปฎิรูปเทศสูงกว่าเจ้าอาวาสที่อยู่วัดประเภทสำนัก สงฆ์ 5. เจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมาที่อยู่วัดขนาดต่างกัน มีพฤติกรรมการบริหารวัดตามหลัก ปฎิรูปเทศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางแก้ไขการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย ตามแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 6.1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

ด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย มีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ ผู้ทำหน้าที่ในการปกครองมีความรับผิดชอบ กวดขันและเฝ้าเพื่อต่อพระธรรมวินัย อบรมและสนับสนุนให้มีการศึกษา นำพระธรรมวินัยเป็นหลักในการตัดสินปัญหา จัดประชุมตามหลักการบริหารนิยธรรมอย่างต่อเนื่อง มีความเที่ยงตรงในการตัดสินความขัดแย้ง และระงับอธิกรณ์และวินิจฉัยปัญหาหรือลงนิคหกรรมอย่างเคร่งครัด

ด้านการปกครองตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ ผู้บริหารมีการปกครองเน้นการปฏิบัติการเป็นรูปธรรม ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียม ผู้ใต้บัญชาสอนงานผู้บังคับบัญชา ตามพรบ.คณะสงฆ์ มีการกระจายอำนาจการบริหารทุกขั้นตอน มีการวางกฎระเบียบอยู่ร่วมกัน มีการจัดประชุมอย่างมีส่วนร่วม เปิดโอกาสสหพัทธการมีส่วนร่วมในการปกครอง และเน้นการบริหารงานแบบบูรณาการ

ด้านการปกครองตามระเบียบวัด มีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ มีแบ่งหน้าที่รับผิดชอบภายในวัดอย่างชัดเจน เอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด มีการจัดประชุมอย่างต่อเนื่องและเป็นระยะ จัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาให้เป็นไปตามกฎระเบียบอย่างสม่ำเสมอ วางกฎระเบียบความเรียบร้อยตามเสขียวัตร ประชุมอันตเวทาสิกและสหพัทธการทุกกิ่งเดือนและมีการบริหารจัดการวัดให้ป็นศาสนสถานสัปปายะ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) ควรจัดตั้งกรรมการคอยเอาใจใส่ ในเรื่องการปกครองและจัดให้อยู่ในระเบียบวินัยของ พ.ร.บ. คณะสงฆ์
- 2) ควรมีการอบรมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาบ่อยๆ เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันอย่างมีระเบียบเรียบร้อย
- 3) ควรจัดตั้งองค์กร เพื่อเอาไว้ระงับเหตุหรืออธิกรณ์ ของวัดจะได้ไม่เสียหาย
- 4) ควรสร้างความสามัคคี ระหว่างเจ้าคณะผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างพื้กับน้อง หรือพ่อกับลูก

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษารูปแบบการปกครองของคณะสงฆ์ในอำเภออุษันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ
- 2) ควรศึกษารูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในอำเภออุษันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ
- 3) ควรศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภออุษันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ

References

- Anuwat Krasang. (2017). Theory of Service Leadership: The Future of Organizational Management. *Journal of MCU Social Science Review*, 6(4),112.
- Planning Division, Ministry of Religious Affairs. (2009.) *Guide Buddhist Monks With Statutory Rules and Orders of The Clergy*. Bangkok: Printing of Religion.
- Institute for the Promotion and Development of Religion Office of National Buddhism. (2004) *Buddhist Monks Guide*. Bangkok: Center for the Divine Office of National Buddhism.
- Devi Ratn Bible Scholar (Somsak Chote Thistle Allah). (2010). *The Role of the Sangha, The Rule of The Clergy*. Pathum Thani (Master of Thesis). Graduate School: Maha Chulalongkorn University College.
- Prosperity Candle, Saying Merit. (2004). *A Study of Reform Measures by The Country. Abbot of the Province*. (Master of Thesis). Graduate School Nakhon Ratchasima Rajabhat University.